

Bundel – Politieke Avond – Sessie 3 (Raadzaal) van 5 september 2023

- 1 Opening
- 2 Evaluatie en vervolg dorpskamers Neede en Eibergen
 - Voorstel en besluit – Evaluatie en vervolg dorpskamers Neede en Eibergen
 - Bijlage Evaluatie dorpskamers 2023
 - Antwoord op agendavragen – J. Lenselink (GL) – Dorpskamers
- 3 Sluiting

Zaaknummer : 663579

Raadsvergadering : 05-09-2023

Onderwerp : Evaluatie en vervolg dorpskamers Neede en Eibergen

Collegevergadering : 11-07-2023
 Portefeuillehouder : Wethouder W.A. Wormgoor
 Steller : Schmidt, Patty, Team Advies sociaal domein tel. : 0618201210

Te nemen besluit

1. Kennisnemen van de tweede evaluatie van de dorpskamers.
2. Instemmen met voortzetting van de dorpskamers in 2024 en 2025 en de benodigde incidentele middelen dekken uit het programma 'Een toekomstbestendig sociaal domein'.
3. Onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de dorpskamer uit te breiden naar de vier grote kernen.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

Er zijn in september 2021 twee dorpskamers van start gegaan in de kernen Neede en Eibergen. We creëren daarmee een toegankelijke en laagdrempelige voorziening in de sociale basis waar mensen zonder indicatie terecht kunnen voor ontmoeting en een zinvolle daginvulling. Daarnaast is dit een plek waar mensen terecht kunnen voor een helpende hand en waar mensen zich kunnen ontwikkelen. De dorpskamers zijn er voor iedereen, maar worden ook bezocht door mensen die vanuit een kwetsbare positie komen en (weer) een plek willen innemen in de maatschappij. Deze mensen hebben veelal een afstand tot de arbeidsmarkt en/of een psychische kwetsbaarheid.

De dorpskamers zijn als pilot gestart en tot op heden gefinancierd met incidentele middelen. Er is een tweede evaluatie uitgevoerd ter onderbouwing van het besluit om de dorpskamers voort te zetten voor de duur van twee jaar. Daarnaast is de wens om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de dorpskamer uit te breiden naar de overige twee kernen.

Argumentatie

1.1. De evaluatie geeft inzicht in de behaalde resultaten van de dorpskamers. Daaruit blijkt dat we de dorpskamers vooralsnog willen behouden voor de duur van twee jaar. De dorpskamers dragen bij aan het vinden van een zinvolle daginvulling, het duurzaam vergroten van het sociale netwerk en het zetten van stappen op de participatieladder. De dorpskamer is onderdeel van de keten 'van dagbesteding naar werk'. Het is een plek voor mensen waarvoor dagbesteding een stap te ver is en waarvoor een inloop met enkel vrijwilligers hen te weinig ondersteuning biedt. De komst van de dorpskamer heeft effect op het zorggebruik binnen de Wmo: de voorziening wordt in steeds meer gevallen benut om inzet van duurdere zorg te voorkomen.

2.1. De dorpskamer is een partner in de sociale basis waar mensen omzien naar elkaar en hulpvragen met en voor elkaar oplossen. Met een sterke sociale basis beogen we de gewenste beweging naar de voorkant, waarbij het accent ligt op wat mensen nog wel kunnen. We richten ons op plekken in de wijk waar mensen zijn en verblijven, zodat ze daar vaardigheden kunnen

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
 Afhandelingsvoorstel voor raad:
☐ hamerstuk
☐ besprekstuk
☐ anders, nl

Raadsvergadering
☐ zonder hoofdelijke stemming
☐ met algemene stemmen
☐ stemmen voor, ☐ stemmen tegen
☐ aangenomen
☐ verworpen

opdoen om zich staande te houden en te ontwikkelen (herstelgedachte). Het organiseren van een sterke sociale basis, gericht op preventie en gezondheid, is als speerpunt opgenomen in het coalitieakkoord en de regionale inkoop Jeugdhulp en Wmo.

2.2. De doordecentralisatie beschermd wonen biedt mogelijkheden om de dorpskamer op langere termijn te bekostigen. De doordecentralisatie vraagt een verandering van de wijze waarop we mensen met een (ernstige) psychische kwetsbaarheid benaderen en ondersteunen, zodat zij onderdeel kunnen uitmaken van de maatschappij. Het doel is om deze mensen zoveel mogelijk in hun eigen leefomgeving te ondersteunen en veel minder vanuit een instelling. Dat vraagt om een basisoniveau van voorzieningen en kennis, geschikte woningen en vooral ook samenwerking tussen gemeenten, ketenpartners en zorgverzekeraars. De dorpskamer is een voorziening om deze doelgroep in de wijk te ondersteunen, zoals genoemd bij 2.1. De doordecentralisatie betekent ook dat we zelf financiële middelen ontvangen om passende ondersteuning te bekostigen. Wij verwachten dat er in de toekomst ruimte is om de dorpskamer structureel uit deze middelen te bekostigen.

2.3. Vanwege onduidelijkheid over de invoering van de doordecentralisatie beschermd wonen zetten we de dorpskamers voort voor de duur van twee jaar. Voor de afweging of we de dorpskamers ook structureel willen inzetten, zijn we afhankelijk van landelijke wetgeving met betrekking tot de invoering van de doordecentralisatie beschermd wonen. Op dat moment is ook pas duidelijk welke middelen wij lokaal ontvangen ten behoeve van ondersteuning aan de doelgroep beschermd wonen. De invoering van deze wetgeving is vertraagd, waardoor we de afweging tot structurele voortzetting van de dorpskamers moeten uitstellen. Naar verwachting vindt dit plaats in de perspectiefnota van 2025.

3.1. We hebben de ambitie om in alle vier grote kernen te komen tot een zo laagdrempelig mogelijke plek waar mensen vaardigheden kunnen opdoen om zich staande te houden en te ontwikkelen. We onderzoeken de komende periode welke behoefte er in de overige twee kernen is met betrekking tot een dorpskamer. We brengen in beeld wat er (financieel) nodig is om de dorpskamers uit te breiden naar de overige twee kernen. Tegelijkertijd onderzoeken we of er ook andere alternatieven passend zijn, waarbij we nauwe samenwerking zoeken met bestaande inloopvoorzieningen.

Kanttelingen en risico's

2.1. We doen een stap terug in de beweging naar meer preventie als we de dorpskamers niet voortzetten. We streven naar een maatschappij waarin inwoners meer omzien naar elkaar en waar we hulpvragen met en voor elkaar oplossen. We verleggen de focus van individuele hulpverlening naar een meer collectieve benadering. Om dit te bewerkstelligen is het van belang dat we voorzieningen creëren die bijdragen aan deze beweging. De dorpskamer is zo'n voorziening. Het heeft tijd nodig om de effecten zichtbaar te maken. Afbouwen van een dergelijke voorziening is relatief eenvoudig, het opnieuw opbouwen ervan niet.

2.3. Het structureel voortzetten van de dorpskamers hangt samen met het vinden van een structureel budget. We onderzoeken de komende tijd of er ook nog cofinanciering mogelijk is vanuit Menzis.

Financiën

Voor de boekjaren 2024 en 2025 is een bedrag ter overbrugging nodig van € 155.000,- per jaar voor de voortzetting van de dorpskamers in Neede en Eibergen. In totaal gaat het om een bedrag van € 310.000,-. Het betreft incidentele middelen.

In het streven om geen onderwerpen voor nieuw beleid aan te dragen vanuit het Sociaal Domein, zijn middelen in de reserve bestuurlijke claims en overgeheveld budget uit de jaarrekening 2022 geïnventariseerd. Er is een bedrag van € 151.000,- beschikbaar uit het resultaat beschermd wonen en er is een restant beschikbaar uit het uitvoeringsplan Samen Denken Samen Doen. Beide bedragen zijn bij de besluitvorming over de jaarrekening 2022 gereserveerd. Vooralsnog is het beeld dat de middelen voldoende zijn ter overbrugging tot er duidelijkheid bestaat over de invoering van de wetgeving met betrekking tot de doordecentralisatie van beschermd wonen.

VN verdrag rechten van mensen met een beperking

De dorpskamer draagt bij aan een inclusieve samenleving door toegankelijk te zijn voor iedereen.

Communicatie

Bij voortzetting van de dorpskamers volgt berichtgeving in Berkelbericht.

Initiatief, participatie en rol gemeente

De acht Achterhoekse gemeenten werken samen aan de (inhoudelijke) doordecentralisatie van beschermd wonen, waarbij specifiek aandacht is voor de benodigde lokale infrastructuur om deze doelgroep zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving te ondersteunen.

Planning en evaluatie

Besluitvorming over de structurele inzet van de dorpskamers vindt naar verwachting plaats bij de perspectiefnota van 2025.

Alternatieven

1. We zetten de dorpskamers niet voort.

We doen hiermee een stap terug in de beweging naar meer preventie. Onze ambitie is om de focus te verleggen van individuele hulpverlening naar een meer collectieve benadering. Om dit te bewerkstelligen is het van belang dat we de sociale basis versterken waarin we voorzieningen zoals de dorpskamer creëren. Als de dorpskamers sluiten missen we een belangrijke partner in de sociale basis die zich richt op de beweging naar preventie en gezondheid. De kwetsbare inwoners zullen dan ook een groter beroep blijven doen op individuele hulpverlening (maatwerkvoorziening).

2. We komen in alle vier grote kernen tot een zo laagdrempelig mogelijke plek voor onze (kwetsbare) inwoners.

Op dit moment zijn er enkel incidentele middelen beschikbaar welke onvoldoende ruimte bieden om in elke kern tot een volwaardige dorpskamer te komen. We streven er dan ook naar om de twee dorpskamers in Neede en Eibergen zo toegankelijk mogelijk te maken voor alle inwoners van gemeente Berkelland.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 05-09-2023

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 11-07-2023;

b e s l u i t :

1. Kennisnemen van de tweede evaluatie van de dorpskamers.
2. Instemmen met voortzetting van de dorpskamers in 2024 en 2025 en de benodigde incidentele middelen dekken uit het programma 'Een toekomstbestendig sociaal domein'.
3. Onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de dorpskamer uit te breiden naar de vier grote kernen.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 05-09-2023

de griffier,

de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Evaluatie en vervolg dorpskamers Neede en Eibergen

N.v.t.

1. Inleiding

Er zijn in september 2021 twee dorpskamers van start gegaan in de kernen Neede en Eibergen. De dorpskamer in Neede is gevestigd in Natuurpark Kronenkamp en die in Eibergen in de bibliotheek. De dorpskamers zijn aangesloten bij de Stadskamer Doetinchem. Er werken twee beroepskrachten, een stagiaire en zeven vrijwilligers (peildatum januari 2023). Met de dorpskamers creëren we een toegankelijke en laagdrempelige voorziening in de sociale basis¹ in Berkelland waar mensen zonder indicatie terecht kunnen voor ontmoeting en een zinvolle daginvulling. Daarnaast is dit een plek waar mensen een helpende hand vinden en waar zij zich kunnen ontwikkelen. De dorpskamers zijn er voor iedereen. Ze worden ook bezocht door mensen die vanuit een kwetsbare positie komen en (weer) een plek willen innemen in de maatschappij. Deze mensen hebben veelal een afstand tot de arbeidsmarkt en/of een psychische kwetsbaarheid. Ontwikkeling is geen doel op zich: hoe groot of klein de stappen ook zijn die mensen zetten, het is allemaal goed. Dat is de kracht van de dorpskamer.

Na een half jaar heeft de eerste evaluatie plaatsgevonden (maart 2022). We concludeerden dat er in een half jaar al mooie resultaten waren bereikt, maar dat de evaluatie onvoldoende toereikend was om een keuze te maken voor een structurele investering. In het eerste half jaar hebben ruim 100 inwoners gebruikgemaakt van de dorpskamer. De dorpskamer bood hen een zinvolle daginvulling, nieuwe sociale contacten en er werden stappen gezet op de participatieladder, bijvoorbeeld richting vrijwilligerswerk.

In de collegevergadering van 13 september 2022 heeft het college ingestemd met de verlenging van de subsidie voor het jaar 2023. Aansluitend leggen we deze tweede evaluatie voor waarin we in paragraaf 2 uitgebreider stilstaan bij de volgende punten:

- Doel van de dorpskamers;
- Groei van het aantal bezoekers;
- Effecten van de dorpskamers;
- Meerwaarde van de dorpskamer ten opzichte van geïndiceerde zorg.

Wij hebben conclusies opgenomen (paragraaf 3) en beschrijven kansen voor doorontwikkeling (paragraaf 4). Ook vindt u twee bijlagen in dit document: De dorpskamer in cijfers (Bijlage 1) en een Maatschappelijke rendementsanalyse (Bijlage 2). Wij delen deze evaluatie met u om richting te geven aan het besluit om de dorpskamers wel of niet te continueren na 2023.

2. Doel en effecten

We staan voor de opgave om ondersteuning aan inwoners beschikbaar en betaalbaar te houden. We willen dat alle inwoners zich goed en thuis voelen in hun eigen buurt, dat ze mee kunnen doen op een manier die bij hen past en dat zij een plek hebben waar zij zich

¹ De sociale basis (voorheen: voorliggend veld, inclusief algemene voorzieningen) bestaat uit drie onderling nauw verbonden pijlers: de inwoners zelf, hun netwerken en de meer (in)formele, georganiseerde sociale basisvoorzieningen. De sociale basis heeft een belangrijke preventieve functie, verkleint de behoefte aan zwaardere (zorg)voorzieningen en raakt aan alle aspecten van het dagelijks leven. Zoals ontmoeting, omzien naar elkaar, onderwijs, opvoeding, werk, gezondheid, wonen, bewegen, cultuur en veiligheid. Alles bij elkaar vormt de sociale basis een vangnet de nabijheid voor hulp en steun. De sociale basis is zichtbaar en laagdrempelig, iedereen kan er gebruik van maken.

verder kunnen ontwikkelen. We hebben daarbij aandacht voor inwoners die zich in een kwetsbare situatie bevinden. Een sterke sociale basis kan hieraan bijdragen. Het organiseren van een sterke sociale basis, gericht op preventie en gezondheid, is als speerpunt opgenomen in het coalitieakkoord. De dorpskamer is een partner in de sociale basis: een laagdrempelige voorziening dicht bij de inwoners en voor iedereen toegankelijk. Inwoners vinden er ontspanning, ontmoeten elkaar, ontplooiën zich en helpen elkaar.

In bijlage 1 is te zien dat het aantal unieke bezoekers van de dorpskamer is gegroeid van 117 naar 162 bezoekers. Hierbij moet opgemerkt worden dat er ook sprake is van uitstroom, bijvoorbeeld door een verhuizing of omdat de bezoeker elders vrijwilligerswerk of een betaalde baan heeft gevonden. De locatie in Eibergen heeft ten opzichte van de vorige evaluatie qua bezoekersaantal een inhaalslag gemaakt. Ook zien we dat er sinds de vorige evaluatie een toename is in het aantal bezoekers dat meerdere dagdelen per week komt. Het afgelopen jaar zien we ook een toename van bezoekers met meer onderliggende problematiek, waarbij de psychische problematiek en algehele situatie waarin inwoners zich bevinden meer ondersteuning vraagt. In de praktijk betekent dit dat er vaker grotere groepen in de dorpskamer zijn en in die groep moet er meer aandacht zijn voor de groepsdynamiek, de psychische klachten en de problemen waarmee mensen komen. Mensen zijn afhankelijker, vragen meer individuele aandacht en de onderlinge contacten vragen meer aandacht.

Toezicht en interventies van een beroepskracht zijn daarbij hard nodig. Dit wordt onderschreven door onze Voormekaartteams. De dorpskamer biedt de nodige ondersteuning en is in dat opzicht een meerwaarde ten opzichte van inwonersinitiatieven die veelal werken met vrijwilligers. Met de inzet van de dorpskamers beoogden we:

- effect op de inwoner en zijn naasten (paragraaf 2.1);
- effect op de omgeving (paragraaf 2.2) en
- effect op het zorggebruik en de kosten binnen de Wmo (paragraaf 2.3).

2.1 Effect op de inwoner en zijn naasten

Door deelname aan de dorpskamers worden meer sociale contacten opgedaan en wordt de eigen kracht van de inwoner en zijn netwerk versterkt. Bezoekers van de dorpskamer zoeken elkaar ook buiten de openingstijden van de dorpskamer op om gezamenlijk activiteiten te ondernemen. Ze gaan bijvoorbeeld samen wekelijks zwemmen of drinken samen (thuis) koffie. Zo worden duurzame relaties opgebouwd.

Er is aandacht voor gezond en verantwoord eten als bezoekers een (warme) maaltijd nuttigen in de dorpskamers. Daarnaast zijn er verschillende beweegactiviteiten. Er wordt ingezet op: 'goed voorbeeld doet goed volgen'. Indirect wordt hiermee vanuit de dorpskamer gewerkt aan (fysieke en mentale) gezondheid. Hierbij wordt onder andere samengewerkt met de Sportfederatie Berkelland en het Tussenstaphuis in Eibergen. Inmiddels zijn er ook meerdere voorbeelden te noemen van mensen die stappen hebben gezet op de participatieladder richting vrijwilligers- of betaald werk. In totaal zijn 13 bezoekers uitgestroomd naar een betaalde baan of vrijwilligerswerk. Er wordt in samenwerking met Fijnder licht industrieel werk opgepakt.

We hebben het afgelopen jaar ook gezien dat er een groep tussen wal en schip valt: jongvolwassenen van 20-30 jaar. Zij vinden onvoldoende aansluiting bij de Jimmy's en de dagactiviteiten van de dorpskamer. Om die reden start de dorpskamer in samenwerking met OpWeg Coaching en Stichting Tussenstaphuis een inloopavond voor jongvolwassenen die

behoefte hebben aan sociale contacten. Het is nog te vroeg om conclusies te trekken over de effecten van deze nieuwe activiteit.

De dorpskamer beweegt mee met vragen die ontstaan in onze gemeente. We kunnen stellen dat deelname aan de dorpskamer een positief effect heeft op de inwoners en hun naasten. Er ontstaat een saamhorigheidsgevoel en er is ruimte voor persoonlijke ontwikkeling. De dorpskamers hebben daarnaast een preventieve werking: ze zetten in op het voorkomen van eenzaamheid, ze dragen bij aan zingeving, vroegsignalering en sociale participatie.

2.2 Effect op de omgeving

We zien, naast de groep ouderen, steeds meer mensen die langer zelfstandig thuis moeten wonen. Dit komt onder andere voort uit de doordecentralisatie van beschermd wonen en de ambitie van het Rijk om met het Nationaal Actieplan Dakloosheid het aantal dak- en thuislozen terug te dringen. Het gevolg van deze ontwikkelingen is dat er steeds meer kwetsbare mensen in de buurt of wijk komen of blijven wonen, waardoor er een grotere druk op de omgeving ontstaat en het risico op overlast in een wijk kan toenemen.

Omdat deze ontwikkelingen pas recent zijn gestart, kunnen we niet op voorhand vaststellen of de dorpskamers bijdragen aan het verminderen van overlast in een wijk. Wel kunnen we stellen dat de dorpskamers bijdragen aan structuur voor inwoners, een zinvolle daginvulling, het opdoen van sociale contacten en het ontlasten van mantelzorgers. Dit zijn allemaal aspecten die ervoor zorgen dat mensen minder overlast veroorzaken. Er zijn in de dorpskamers professionals werkzaam die laagdrempelig het gesprek aangaan, waardoor mensen (indien nodig) gemakkelijker richting passende ondersteuning begeleid kunnen worden als blijkt dat dat nodig is.

Sinds juni 2021 werken de Stadskamer en HIER Zorg samen aan de pilot bemoeizorg². De dorpskamer fungeert daarbij als 'natuurlijke vindplek'. De beroepskrachten die werkzaam zijn binnen de dorpskamer weten dat zij een beroep kunnen doen op bemoeizorg als zij dit vanuit hun signalerende functie nodig achten. Daarnaast kan de dorpskamer in een bemoeizorgtraject de opstap zijn voor inwoners naar passende ondersteuning. Er zijn inmiddels een viertal casussen waarin de bemoeizorg samen optrekt met de dorpskamer.

2.3 Effect op het zorggebruik en de kosten binnen de Wmo

De dorpskamers worden gezien als algemene voorziening en hebben de potentie om voorliggend te zijn op een indicatie voor een maatwerkvoorziening.

De Stadskamer heeft voor de locaties in de gemeente Berkelland een maatschappelijke rendementsanalyse (mra) gemaakt. In een mra wordt inzichtelijk gemaakt welk effect een sociale interventie (dorpskamer) kan hebben en wat de concrete kosten en baten daarvan zouden zijn. De berekening is mede gebaseerd op aannames. Om die reden kunnen we dit

² Bemoeizorg is bedoeld voor mensen die niet zelf om hulp vragen. Het kan gaan om mensen met een verstandelijke beperking, met psychische, psychiatrische, lichamelijke, verslavings- en/of sociale problemen. Ze kunnen in de war zijn, geïsoleerd raken, vereenzamen of zichzelf verwaarlozen. Door hun problemen kunnen ze overlast geven aan hun omgeving. In veel gevallen zijn ze niet in staat de weg te vinden naar reguliere hulpverlening en/of daar gebruik van te maken. Bemoeizorg is een open, outreachende en flexibele vorm van 'zorg'. Open omdat niet een beperking of diagnose centraal staat, outreachend omdat de medewerker 'eropaf' gaat en flexibel in locatie, tijd en duur van de inzet. Bemoeizorg heeft tot doel de zelfredzaamheid van mensen – waar zorgen om zijn – te vergroten en hun situatie te stabiliseren. Dat doen we door hen in beeld te krijgen, een vinger aan de pols te houden en waar mogelijk of noodzakelijk toe te leiden naar reguliere zorg of ondersteuning.

bedrag niet een-op-een terugzien in onze begroting. In bijlage 2 is een uitgebreide toelichting te vinden op de totstandkoming van de bedragen. Uit de mra blijkt dat een investering van €151.392,- (subsidie voor een jaar) een rendement van € 100.472,- kan opleveren. Voor de mra is de aanname gedaan dat de dorpskamers bezocht worden door gemiddeld 90 unieke bezoekers per week. Van deze 90 bezoekers komen er 40 minimaal een keer per week. De werkelijke bezoekersaantallen liggen hoger (zie bijlage 1). Vervolgens wordt de aanname gedaan dat deze 40 bezoekers in aanmerking zouden komen voor een maatwerkvoorziening. Er wordt bespaard op Wmo-uitgaven, bijstandsuitkeringen, schuldhulpverleningstrajecten en op de maatschappelijke opvang.

Onderstaande tabel laat de verhouding zien tussen de subsidiekosten en de baten:

Gemeente	Berkelland
Besparing Wmo	€ 243.014
Besparing bijstandsuitkeringen	€ 6.479
Besparing schuldhulpverlening en maatschappelijke opvang	€ 2.371
Subsidiekosten	-151.392
Totaal besparing gemeente	€ 100.472

Aan de hand van twee casussen brengen we meer concreet in beeld wat de inzet van de dorpskamer kan betekenen voor de kosten in de maatschappij.

Casus 1

Meneer, 50 jaar met autisme en fysieke beperkingen, gehuwd. Dhr. is 3 jaar geleden in beeld gekomen bij Voormekaar. Dhr. is afgekeurd en kan niet meekomen in regulier werk. Hij ontvangt een uitkering ten gevolge van zijn arbeidsongeschiktheid, maar komt niet in aanmerking voor re-integratie vanuit Fijnder. Met betrekking tot 'participatie in de samenleving' is hij niet in beeld bij een instantie. Vanwege een delict moest hij stoppen met zijn vrijwilligerswerk. Alles is stil komen te liggen. Er is in het begin veel 'leun- en steunwerk' verricht door Voormekaar. Dhr. heeft veel behoefte om zijn verhaal te doen en kan zijn hulpvraag moeilijk uitstellen. Daarvoor leunt hij veel op zijn vrouw en zijn individuele begeleider. Zijn vrouw werd in deze periode vaak gebeld door haar man. Dit gaf stress en zorgde er ook voor dat zij vaak vrij moest nemen van haar werk. Er is begeleiding ingezet in de thuissituatie en er was een vraag om dagbesteding te indiceren.

De inzet van de dorpskamer heeft ervoor gezorgd dat dhr. weer volop meedoet in de samenleving. Hij is van bezoeker doorgesloopt naar vrijwilliger. Hij voelt zich nuttig en straalt als hij over zijn werk praat. Met het vrijwilligerswerk is zijn hele week gevuld. Kortom: dagbesteding is niet meer nodig. Hij kan zijn vragen kwijt bij de dorpskamer en is daardoor zijn vrouw minder tot last. De individuele begeleiding is afgeschaald, het leun- en steunwerk vanuit Voormekaar is niet meer nodig en de begeleiding vanuit de GGZ ook niet. Tot slot doet hij geen dingen meer die niet goed zijn voor de maatschappij, wat hij in het verleden wel deed.

Kosten³ die voorkomen worden:

Individuele begeleiding: €54,- per uur

³ Op basis van de maatschappelijk prijslijst van Movisie: [Effectencalculator \[MOV-9265439-1.0\].pdf \(movisie.nl\)](#) en onze PGB tarieven die zijn gebaseerd op de inkoop Jeugdhulp en Wmo.

Dagbesteding: €36,- per dagdeel
Inzet GGZ-begeleiding: €80,- per uur
Delict: politie-inzet: €45,- per uur
Delict: dagvaarding: €80,- per keer
Zedendelict: €2.600,-
Detentie: €230,- per dag

Casus 2

Alleenstaande man, 53 jaar, ongehuwd en geen kinderen. Dhr. ontvangt sinds 2010 een participatiewetuitkering. Als gevolg van zijn psychische problematiek is hij thuisloos geworden en is hij zijn baan verloren. Door inzet van hulpverlening is hij weer toegeleid naar huisvesting en een daginvulling. Sinds 2014 is dhr. bekend bij Voormekaar en sinds 2017 heeft hij diverse indicaties voor dagbesteding, individuele begeleiding en huishoudelijke ondersteuning. Dhr. wilde graag weer deelnemen aan het arbeidsproces. Dhr. heeft een werkervaringsplek gehad en vrijwilligerswerk geprobeerd, maar zonder succes. De druk op dhr. was te groot. Uiteindelijk is dhr. via Voormekaar terechtgekomen bij Fijnder. Van daaruit is dhr. terechtgekomen bij de dorpskamer. Ook bezoekt dhr. andere inloopvoorzieningen en heeft hij weer vrijwilligerswerk. Dhr. past niet binnen regulier vrijwilligerswerk, omdat enige professionele begeleiding nodig is. Er is nauw contact met de dorpskamer wanneer dhr. uit beeld dreigt te raken. Dit is een mooi voorbeeld waarbij de signaalfunctie van de dorpskamer belangrijk is. Deze casus beschrijft een succesvolle samenwerking tussen verschillende partijen waaronder Fijnder, Voormekaar en de dorpskamer.

Mede door de inzet van de dorpskamer participeert dhr. naar vermogen en voelt dhr. zich gewaardeerd. Dhr. heeft weer structuur in zijn leven. Dit zorgt ervoor dat hij zijn medicatie tijdig inneemt en een psychose wordt voorkomen. Een structuur biedt houvast en voorkomt een neerwaartse spiraal, met als mogelijk gevolg een uithuiszetting en een doorverwijzing naar de maatschappelijke opvang. Gezien het verleden van dhr. is dat een reëel risico.

Kosten³ die voorkomen worden:

Individuele begeleiding: €54,- per uur
Dagbesteding: €36,- per dagdeel
Eventuele opname bij stop medicatie: €275,- per dag
Uithuiszetting: €6.000,- per keer
Maatschappelijke opvang: €100,- per dag (gemiddeld verblijf €12.000,- per jaar)

Sinds september 2021 verwijst Voormekaar door naar de dorpskamer als de ondersteuningsvraag zich richt op 'sociale contacten vergroten' en/of 'komen tot een zinvolle daginvulling'. In het eerste half jaar zijn 26 inwoners vanuit Voormekaar doorverwezen naar de dorpskamer. Van februari 2022 t/m februari 2023 zijn daar zo'n 28 gerichte verwijzingen bij gekomen. In meer algemene zin worden inwoners met regelmaat gewezen op de mogelijkheden van de dorpskamer. Inwoners die zijn doorverwezen bevinden zich in de leeftijd van 33 tot 85 jaar. De verhouding man/vrouw is ongeveer gelijk. In het afgelopen jaar zien we dat de wat oudere populatie naar de dorpskamer in Neede gaat, en de jongere populatie naar de dorpskamer in Eibergen. In steeds meer gevallen wordt de dorpskamer ingezet om een maatwerkvoorziening te voorkomen. Daarnaast wordt de dorpskamer ook ingezet als aanvulling op ondersteuning die wordt ontvangen vanuit een zorgaanbieder. Tenslotte zien we dat er bij inwoners met psychosociale klachten ook door huisartsen en andere eerstelijns zorgverleners verwijzingen worden gedaan naar de

dorpskamer (welzijn op recept). Hierdoor wordt de meest passende ondersteuning geboden en ontlasten we de druk op eerstelijns zorgverleners.

3. Conclusie

Met de komst van de dorpskamers hebben we een mooie stap gezet om de sociale basis in Berkelland te versterken. We maken hiermee een beweging naar het voorliggende veld en we zijn een inclusieve gemeente voor alle inwoners. Gezamenlijk zorgen we dat we een maatschappij bouwen waarin inwoners omzien naar elkaar en waar we hulpvragen met en voor elkaar oplossen. Waar nodig krijgen inwoners (professionele) ondersteuning.

Sinds de vorige evaluatie (maart 2022) zien we een toename van het aantal bezoekers dat bij de dorpskamer een zinvolle daginvulling vindt, inwoners vergroten hun sociale netwerk duurzaam en zetten stappen op de participatieladder. De dorpskamer beweegt mee met de behoeften in onze gemeente. Dit zien we terug bij het initiatief om ook iets voor de jongvolwassenen van 20-30 jaar te organiseren. De samenwerking met andere partijen is het afgelopen jaar verbeterd en verder uitgebreid.

We zien steeds meer welke meerwaarde de dorpskamer heeft. Bezoekers ontdekken hun talenten en benutten hun mogelijkheden om stappen te zetten richting vrijwilligerswerk of betaald werk. Daarmee is de dorpskamer onderdeel van de keten 'van dagbesteding naar werk'. De dorpskamer biedt een plek voor mensen voor wie dagbesteding een stap te ver is en voor wie een inloop met enkel vrijwilligers te weinig ondersteuning biedt. De aanwezigheid van een professional zorgt ervoor dat bezoekers met meer onderliggende problematiek een plek hebben waar een vinger aan de pols gehouden wordt. Ook heeft de dorpskamer een signalerende functie als het vermoeden bestaat dat een bezoeker meer ondersteuning nodig heeft. Er wordt een helpende hand geboden, er is een luisterend oor en daar waar nodig wordt de inwoner laagdrempelig doorverwezen naar ondersteuning die beter past. Dat kan een andere inloopvoorziening zijn, een maatjesproject en natuurlijk ook Voormekaar. Als een bezoeker ineens niet meer komt wordt er altijd even gebeld om te horen wat er aan de hand is. Zo houden we oog voor elkaar. Dit kunnen we niet verwachten van een inloop waar enkel vrijwilligers werken.

Tot slot kunnen we concluderen dat de komst van de dorpskamers een effect heeft op het zorggebruik. Voormekaar geeft bij diverse casussen aan dat een maatwerkvoorziening wordt voorkomen of in mindere mate wordt ingezet als de inwoner naar de dorpskamer gaat. Hoewel het lastig blijft om dit direct zichtbaar te maken in de begroting, kunnen we wel stellen dat de dorpskamer een kostenbesparing oplevert, zowel binnen de Wmo als aanpalende wetten zoals de participatiewet.

4. Kansen voor doorontwikkeling

We zien dat de dorpskamers steeds beter gevonden worden en benut worden om mensen een stap verder te helpen. Toch zien we kansen voor doorontwikkeling die we niet willen laten liggen. Concreet noemen we hier:

- het vinden van een beter passende locatie in Eibergen;
- het uitbreiden van de begeleiding met vrijwilligers en ervaringsdeskundigen en
- de inzet van een dorpskamer als hulpmiddel bij bemoeizorgtrajecten.

Verder blijven we de dorpskamer onder de aandacht brengen van Voormekaar en andere ketenpartners om de effecten op het zorggebruik te zien toenemen. Dit is nodig om stappen te kunnen zetten in de beweging 'van zorg naar gezondheid'. We willen dat onze inwoners

gezonder zijn, zowel mentaal als fysiek, en dat zij zelf de regie over hun gezondheid hebben en houden.

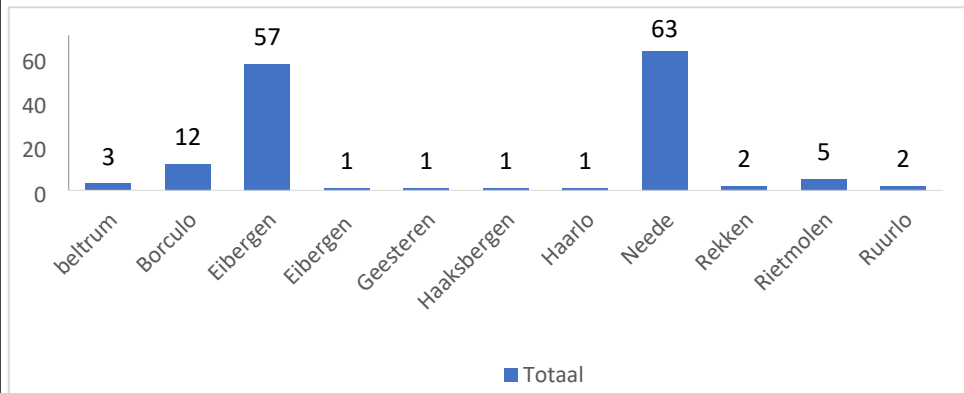
De zorgkosten en wachtlijsten nemen toe en daarmee ook de druk op de professionele zorg. Een toekomstbesteding zorglandschap vraagt om verandering. We zullen steeds meer in gezamenlijkheid het antwoord moeten vinden op de (hulp)vraag van onze inwoners, binnen het brede palet van voorzieningen en interventies in het domein van de zorg en welzijn. De opgave is om de maatschappij zo vorm te geven dat mensen zelf zoveel mogelijk en met hulp van anderen uit de samenleving hun problemen oplossen. Het vraagt om een andere manier van denken, organiseren en werken.

Werken vanuit Positieve gezondheid betekent dat het accent van hulp niet langer op ziekte ligt, maar op mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt.⁴ In dat kader willen we toewerken naar een andere opbouw van de GGZ die meer in verbinding staat met de samenleving. We richten ons op plekken waar mensen al zijn en verblijven, zodat ze daar de vaardigheden kunnen opdoen om zich staande te houden en te ontwikkelen. De dorpskamer is zo'n plek. Het is een plek waar gewerkt kan worden aan herstel, want dat is belangrijk om weer mee te (kunnen) doen in de maatschappij.

⁴ <https://www.iph.nl/positieve-gezondheid/wat-is-het/>

Bijlage 1 De dorpskamer in cijfers

Aantal unieke bezoekers	beide locaties (maart 2022)		Beide locaties (januari 2023)	
	Neede	Eibergen	Neede	Eibergen
Totaal aantal aanmeldingen	Peildatum 08-03-2022 64 Waarvan 9 bezoekers structureel meerdere dagdelen per week. Gemiddeld komt men 1 dagdeel per week. De dorpskamer wordt zo'n 35 keer per week bezocht.	Peildatum 08-03-2022 39 Waarvan 5-6 bezoekers structureel meerdere dagdelen per week. Gemiddeld komt men 1 dagdeel per week. De dorpskamer wordt zo'n 20-25 keer per week bezocht.	Peildatum 31-1-2023 91 Waarvan 11 bezoekers structureel meerdere dagdelen per week komen. De dorpskamer wordt zo'n 35 keer per week bezocht.	Peildatum 31-1-2023 71 Waarvan 11 bezoekers structureel meerdere dagdelen per week komen. De dorpskamer wordt ruim 30 keer per week bezocht.
Actieve vrijwilligers	Peildatum 20-01-2022 2 voor kookactiviteit en ondersteuning creatieve activiteiten. Tevens begeleiding bij Nederlandse les. Er is één vrijwilliger (met NAH) die van bezoeker is doorgestroomd naar vrijwilliger. Drie bezoekers hebben aangegeven in de toekomst	Peildatum 20-01-2022 1 voor de ondersteuning van activiteiten	2 voor kookactiviteit op de maandagmiddag. Op dinsdagmiddag is één van deze vrijwilligers gastheer. 2 voor het bloemschikken dat gemiddeld 1 keer per twee maanden wordt georganiseerd. 1 overall gastheer voor gemiddeld twee dagdelen in de week.	1 voor Taalhuis nieuwe Nederlanders; op vrijdagochtend in de bibliotheek in Eibergen. 1 overall gastheer voor vier dagdelen per week.

	structureel vrijwilligerswerk te willen doen																										
Woonachtig in	Peildatum 20-01-2022 31 bezoekers uit Neede 7 bezoekers uit Borculo 3 bezoekers uit Rietmolen 1 bezoeker uit Geesteren 1 bezoeker uit Haaksbergen 1 bezoeker uit Haarlo 4 bezoekers uit Eibergen 1 bezoeker uit Ruurlo	Peildatum 20-01-2022 29 bezoekers uit Eibergen 1 bezoeker uit Rekken 1 bezoeker uit Geesteren	<table><thead><tr><th>Locatie</th><th>Totaal</th></tr></thead><tbody><tr><td>beltrum</td><td>3</td></tr><tr><td>Borculo</td><td>12</td></tr><tr><td>Eibergen</td><td>57</td></tr><tr><td>Eibergen</td><td>1</td></tr><tr><td>Geesteren</td><td>1</td></tr><tr><td>Haaksbergen</td><td>1</td></tr><tr><td>Haarlo</td><td>1</td></tr><tr><td>Neede</td><td>63</td></tr><tr><td>Rekken</td><td>2</td></tr><tr><td>Rietmolen</td><td>5</td></tr><tr><td>Ruurlo</td><td>2</td></tr></tbody></table> Opvallend in Neede is dat het grootste deel van de bezoekers uit Neede komt. Maar er komen ook structureel bezoekers vanuit Rekken, Rietmolen, Borculo, Ruurlo, Haarlo.	Locatie	Totaal	beltrum	3	Borculo	12	Eibergen	57	Eibergen	1	Geesteren	1	Haaksbergen	1	Haarlo	1	Neede	63	Rekken	2	Rietmolen	5	Ruurlo	2
Locatie	Totaal																										
beltrum	3																										
Borculo	12																										
Eibergen	57																										
Eibergen	1																										
Geesteren	1																										
Haaksbergen	1																										
Haarlo	1																										
Neede	63																										
Rekken	2																										
Rietmolen	5																										
Ruurlo	2																										
Reden uitstroom	sinds september 2021 Onvoldoende aansluiting bij ondersteuningsvraag: 1 Angstig i.v.m. corona: 1, wel wekelijks telefonisch contact Voelt zich onvoldoende thuis: 3	sinds september 2021 Onvoldoende aansluiting bij ondersteuningsvraag: 1 Angstig i.v.m. corona: 1, wel wekelijks telefonisch contact Voelt zich onvoldoende thuis: 4	Oktober 2022 Totaal in beide locaties zijn 13 bezoekers uitgestroomd naar een betaalde baan of vrijwilligerswerk. Er zijn 24 bezoekers niet gestart om uiteenlopende redenen, zoals ‘te vrijblijvend, uitval door ziekte of voelt geen aansluiting’. Vaak zijn redenen ook niet bekend. In totaal zijn er: - 4 bezoekers gestopt i.v.m. andere dagbesteding (op indicatie)																								

	Zijn voorzien in voldoende daginvulling: 4 komen daardoor niet structureel Uitgevallen door ziekte: 2		- 1 bezoekers gestopt i.v.m. andere dag invulling - 1 bezoeker ontzegging - 2 bezoekers re-integratie - 3 bezoekers uit beeld - 3 bezoekers verhuisd naar andere gemeente - 8 bezoekers vrijwilliger extern - 3 bezoekers vrijwilliger intern - 4 bezoekers naar betaald werk	
Samenwerking	Sport Federatie Berkelland, Natuurpark Kronenkamp, Perron 8, Sensire	Eibergen Gezond, Sport Federatie Berkelland, Bibliotheek Oost Achterhoek / Taalhuis, Perron 8, Livio, Sensire, GGNet	Sport Federatie Berkelland, Natuurpark Kronenkamp, Perron 8, Sensire/Livio, Uit in Neede, VoorMekaar, Culturijs, Bibliotheek Oost Achterhoek / Taalhuis, Herstelacademie, Fijnder, Sinterklaas comité Neede, Ruimte voor Anderszijn.	Eibergen Gezond, Sport Federatie Berkelland, Bibliotheek Oost Achterhoek / Taalhuis, Perron 8, Livio, Sensire, GGNet, Tussenstaphuis, Buurtdiensten, Ruimte voor Anderszijn, OpWegCoaching, Voormekaar.

Bijlage 2 Maatschappelijk rendementsanalyse

Gemeente	Berkelland
Besparing Wmo	€ 243.014
Besparing bijstandsuitkeringen	€ 6.479
Besparing schuldhulpverlening en maatschappelijke opvang	€ 2.371
Subsidiekosten	-151.392
Totaal besparing gemeente	€ 100.472

Besparing Wmo € 243.014

Uitgangspunt is geweest dat de gemeente Berkelland in deze 90 unieke bezoekers heeft; waarvan 40 die ons zeer regelmatig komen bezoeken. Deze 40 personen zouden in aanmerking komen voor een Wmo indicatie voor dagbesteding.

Er wordt voor 40 personen geen indicatie meer uitgegeven voor gemiddeld 2.5 dagdelen per week tegen een tarief van € 43 per dagdeel.

Op jaarbasis bespaart dit € 223.600 op uitgifte van Wmo indicaties:

40 personen x 2.5dagdeel x €43p/dagdeel x 52 weken

Als gemeente worden er arbeidsuren bespaart omdat er 40 minder Wmo aanvragen zijn. Wij zijn uitgegaan dat één aanvraag 1 uur arbeidsuur vergt met als uitgangspunt een tarief van € 45,35 p/u:

40 uur x € 45,35 = € 1.814

Voormekaar bespaart 8 uur per Wmo afhandeling. Dit tegen een uurtarief van € 55 p/u.
40 x 8 uren x € 55p/u = € 17.600.

Totale besparing: € 223.600 + € 1.814 + € 17.600 = € 243.014

NB. door het onderzoeksbureau Rebel is navraag gedaan bij de gemeente Doetinchem hoeveel arbeidsuren en tegen welk uurtarief (inclusief overhead) er nodig zijn voor een Wmo afhandeling. Dit is één op één overgenomen voor Berkelland.

Besparing op bijstandsuitkeringen € 6.479

Het uitgangspunt is dat van de 90 unieke bezoekers er 3% uitstroomt naar een betaalde baan op jaarbasis. Van deze 3% uitstroom is vervolgens het uitgangspunt genomen dat 50% hiervan de baan duurzaam behoudt. Vervolgens hebben we als uitgangspunt genomen dat 40% van deze duurzaam behaalde banen ook zonder de dorpskamer gerealiseerd zou zijn. Oftewel:

3% van 90 = 2,7 personen. Hier 50% van = 1,35 persoon. Derhalve 60% gerealiseerd dankzij de dorpskamer. In totaal: 0,81 personen op jaarbasis.

Hoogte van een bijstandsuitkering is € 12.307

(<https://www.sociaalverhaal.com/hoogte-bijstandsuitkering-2019/>)

Wij zijn uitgegaan dat onder onze bezoekers 65% bijstandsgerechtigd is. Oftewel: van de 0,81 personen op jaarbasis die uitstromen, had 65% een bijstandsuitkering.

Totale besparing: € 12.307 x 65% x 0,81 = € 6.479

Besparing schuldhelpverlening en maatschappelijke opvang € 2.371

Uitgangspunt is geweest dat voor 1 bezoeker per jaar problematische schulden worden voorkomen. Voor de kosten van een schuldhelpverleningstraject is € 2.173¹ aangehouden.

Voor het percentage mensen met schulden dat zich daadwerkelijk meldt bij schuldhelpverlening is 15% aangehouden.

Besparing schuldhelpverlening is 15% van € 2.173 = € 326

De kosten van maatschappelijk opvang (curatief) bedraagt per huishouden € 15.730². De kans op ontruiming bij een huurschuld is 13%.

Besparing maatschappelijke opvang 13% van € 15.730 = € 2.045

Totale besparing: € 326 + € 2.045 = € 2.371

¹Volgens MKBA Nationaal Programma Rotterdam Zuid kost een schuldhelpverleningstraject € 1.645. Volgens "Panteia, "Amsterdam: Vroeg eropaf / Schuldhelpverlening loont!") is dit € 2.700. Wij hebben hier het gemiddelde van genomen.

²Bron: Panteia, "Amsterdam: Vroeg eropaf / Schuldhelpverlening loont!"

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Indiener: Jan Lenselink / GL

Datum indiening vraag: 29 augustus

Datum verzending antwoord: 04-09-2023

Politieke Avond van: 5-9-2023

Raadsvergadering van: Klik of tik om een datum in te voeren.

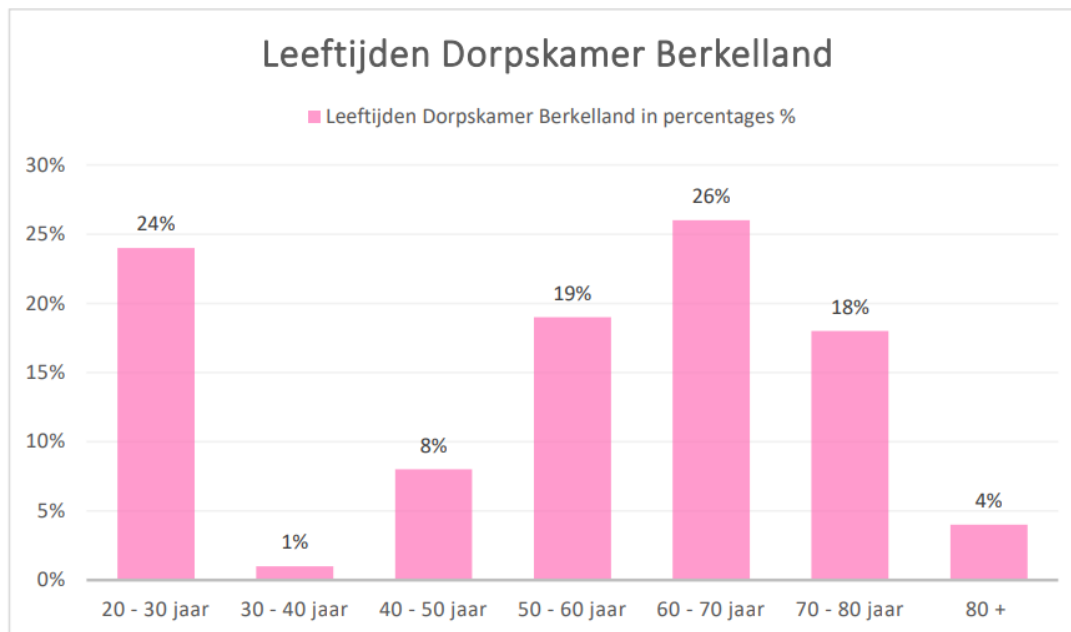
Onderwerp: evaluatie dorpskamers

Vraag:

Is het mogelijk om wat meer informatie te geven over de leeftijdsopbouw van de bezoekers gerelateerd aan aantallen? **Bijvoorbeeld** hoeveel bezoekers zijn 75 +

Antwoord (in te vullen door college):

Van 106 bezoekers is de leeftijd bekend, de opbouw is als volgt:

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

De dorpskamers worden met name bezocht door inwoners in de leeftijd van 40 tot 80 jaar. In de praktijk blijkt dat de jongvolwassenen onvoldoende aansluiting vinden bij de groep die binnen de reguliere openingstijden van de dorpskamers komt. Om die reden is er in samenwerking met een groepje jongvolwassenen, de opbouwwerker en een aantal organisaties in Eibergen gekozen voor een andere activiteit in de vorm van een jongerenavond.

Er is een grote groep 60 en 70 plussers bekend bij de dorpskamers. Vaak zijn het bezoekers die moeilijk kunnen mee participeren. Het gaat hier om zorgmijders, weduwen en mensen met een psychische kwetsbaarheid. Zij ondervinden vaak een hoge drempel om aan te sluiten bij een koffiemoment op andere plekken.

Vraag:

Ik begrijp dat de berekening van de besparing voor een groot deel berust op aannames. Kan er al iets meer gezegd worden over de daadwerkelijke besparingen? Zo nee wanneer kan daar inzicht in worden gegeven?

Antwoord:

Bij preventieve activiteiten zoals de dorpskamer is het daadwerkelijke besparende effect moeilijk inzichtelijk te maken, omdat we met de inzet van de dorpskamer zoveel mogelijk geïndiceerde zorg willen voorkomen. We zullen dan ook altijd een inschatting blijven maken van de zorg die we ingezet zouden hebben als een inwoner niet naar de dorpskamer zou gaan.

We onderzoeken bij dergelijke activiteiten de inhoudelijke meerwaarde door te toetsen of ze bijdragen aan de beoogde maatschappelijke effecten. Daarnaast hebben we bij deze evaluatie gebruikgemaakt van de maatschappelijke rendementsanalyse. Dit is een veelgebruikt instrument om inzicht te krijgen in de mogelijke kostenbesparingen door de inzet van preventie.